

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep

0030 OSLO

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	
Saksnr.	200604500 9
Arkivnr.	840.12 13.9.06
Ans.	AMS
Utf.	

Deres ref.
200604500-/HAM

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
06/01024-2 /BSD

12. september 2006

HØRING - RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE SOM HAR UTREDET BEDRE ID-KORT FOR BYGGE- OG ANLEGGSTRANSJEN

Datatilsynet viser til Deres høringsbrev av 3. juli 2006. Høringen gjelder rapporten fra arbeidsgruppen som har utredet et bedre ID-kort for bygge- og anleggsbransjen. Arbeidsgruppens mandat har vært å utrede om endrede krav til ID-kort i bygge- og anleggsbransjen kan bidra til å bli et bedre virkemiddel for å hindre sosial dumping. Datatilsynet var representert i arbeidsgruppen, men valgte og ikke stille seg bak arbeidsgruppens forslag.

Bestemmelsene om ID-kort i bygge- og anleggsbransjen skulle i utgangspunktet trådt i kraft 1. januar 2006, men reaksjoner mot at et ID-kort vil være et egnet virkemiddel for å hindre useriøsitet og sosial dumping medførte at ikrafttredele ble utsatt, og arbeidsgruppen ble nedsatt. Arbeidsgruppen legger til grunn at sosial dumping kan foreligge både når utenlandske arbeidstakere utsettes for brudd på helse, miljø og sikkerhetsreglene, for eksempel arbeidstidreglene, og/eller når disse arbeidstakerne tilbys lønn og andre ytelser som er uakseptabelt lave. Det er i følge rapporten Arbeidstilsynets erfaring at mange utenlandske arbeidstakere ikke har tilfredsstillende arbeidsmiljø, eller arbeids- og lønnsvilkår. Dette gjelder særlig arbeidstakere fra EØS-landene som kom med etter utvidelsen 1. mai 2004.

Det er på det rene at det er viktig å finne en løsning på problemstillingene rundt sosial dumping. Likevel er det Datatilsynets oppfatning at det er tvilsomt at et ID-kort vil være et egnet virkemiddel. I tillegg mener Datatilsynet at den foreliggende rapporten ikke er tilfredsstillende gjennomarbeidet. Arbeidsgruppen gir ikke konkrete forslag til forbedringer, kun vurderinger som ikke gir godt nok grunnlag til at Datatilsynet kan ta stilling til de ulike elementene ved utstedelsen av et ID-kort opp mot viktige personvernprinsipper.

Hensikten med tiltaket skal være å kontrollere virksomhetenes seriøsitet, og ikke opplysninger om den enkelte arbeidstaker. ID-kort skal ifølge arbeidsgruppen utstedes av en kortutsteder som skal utføre dette på vegne av myndighetene etter anbud. Utstederen skal kontrollere at virksomheten har registrert de nødvendige opplysninger

i relevante registre, herunder arbeidsgiver/arbeidstaker registeret og Sentralskattekontoret for utenlandssaker. ID-kort skal kun utstedes til arbeidstakeren der registrering i aktuelle registre blir bekreftet. Private aktører kan på denne måten få tilgang på offentlige registre. For problemstillinger knyttet til private aktørers tilgang til offentlige registre vises det til punkt 6.6.2 i rapporten.

Arbeidsgruppen har etter rapporten å bedømme ikke tatt stilling til om det skal etableres en database over utstedte ID-kort. Datatilsynet antar at dette er noe av hensikten. Hvorvidt en slik database skal være sentral eller om det skal etableres flere databaser er uklart. Opprettelse av flere databaser kan være aktuelt dersom det blir flere virksomheter som skal utstede ID-kort. Slike forhold er av betydning i forhold til personvernet. Uansett om det etableres en sentral eller flere lokale databaser over utstedte ID-kort, bør det ikke registreres flere opplysninger enn nødvendig, jf personopplysningsloven § 11 bokstav d. Datatilsynet forutsetter derfor at det kun registreres opplysninger slik arbeidsgruppen legger opp til i rapportens punkt 6.8, nemlig at kortutstederen kun får ja eller nei svar på om en person er registrert i det aktuelle registeret.

Hvorvidt gjeldene lovverk gir tilstrekkelig behandlingsgrunnlag etter personopplysningsloven § 8, slik at private aktører kan få tilgang til opplysningene er ikke vurdert av arbeidsgruppen. Etter Datatilsynets oppfatning gir ikke gjeldene rett private aktører slik tilgang. I følge høringsbrevet skal hjemlene endres. Om endringene vil være tilstrekkelige for å kunne gi et behandlingsgrunnlag etter personopplysningsloven § 8 kan ikke Datatilsynet gi en uttalelse om på grunnlag av rapporten, da forholdet ikke er omhandlet.

Personopplysningene som skal benyttes er navn, bilde og eventuelt fødselsdato. Dette er opplysningstyper som verken er sensitive, eller opplysninger det tradisjonelt er knyttet stor personvernetrussel til. Datatilsynet har derfor ingen store innvendinger mot opplysningstypene som ønskes benyttet i tiltaket. Derimot ønsker Datatilsynet å kommentere registrering av fødselsdato. Begrunnelsen for å registrere fødselsdato er en formening om at dette vil gi muligheten til raskt å vurdere om den som bærer kortet og den som kortet er utstedt til, er samme person. En slik begrunnelse for å registrere fødselsdato vil, etter Datatilsynets oppfatning, langt fra være relevant eller tilstrekkelig for å oppfylle formålet, jf. personopplysningsloven § 11 bokstav d. Det er i mange tilfeller vanskelig å vurdere personers rette alder. En slik registrering vil dermed ikke være egnet til å oppfylle formålet.

Personopplysningslovens § 11 bokstav b setter krav til at personopplysninger som behandles bare skal nyttes til formål som er saklig begrunnet i den behandlingsansvarliges virksomhet. Behandlingen skal være formålstjenlig. Hvordan den påtenkte kontroll er egnet til å redusere mulighetene for sosial dumping har ikke arbeidsgruppen redegjort for. Dette er, etter Datatilsynets oppfatning, en svakhet ved rapporten, særlig med tanke på grunnen til at arbeidsgruppen ble nedsatt. Datatilsynet ser at tiltaket vil gi en indikasjon på at arbeidsgiver er seriøs dersom alle pliktige innrapporteringer er foretatt, og at dette presumptivt vil tilsi at de utenlandske

arbeidstakere får akseptable lønns- og arbeidsvilkår. Likevel er ikke dette en kontroll av det egentlige problemet. Med en slik kontroll tror Datatilsynet at resultatet kan bli at de arbeidsgivere man vil nå, vil registrere sine arbeidstagerne for å få utstedt ID-kort, mens arbeidstakerne, likevel arbeider på uakseptable vilkår.

En annen svakhet ved rapporten, er at det tilsynelatende ikke er vurdert andre tiltak enn ID-kort for å søke å forhindre sosial dumping. Hele tiltaket bærer etter Datatilsynets vurdering preg av at et ID-kort skal innføres for en hver pris. Innføring av ID-kort vil i følge rapporten kreve store økonomiske ressurser, særlig ved tilføring av midler til sentralskattekontoret for utenlandssaker, slik at saksbehandlingstiden kan reduseres. I denne sammenhengen savner Datatilsynet en vurdering fra arbeidsgruppen om hvorvidt ressursene kunne vært benyttet på andre tiltak som er egnet til å oppfylle formålet. Ressursene kunne for eksempel vært tilført Arbeidstilsynet, og øremerket til spesifikke kontroller som både kunne avdekke om arbeidsgiver hadde foretatt pliktige registreringer, inngått og etterlevde akseptable arbeidsavtaler.

For Datatilsynet synes det også som lite formålstjenlig at ID-kort kun skal utstedes til selve bygge- og anleggs arbeiderne. Mens arbeidsstokken i andre tilstøtende bransjer, som transport og kantine, ikke vil bli underlagt en slik ordning. Også her er sjansene til stede for at det skjer sosial dumping. Datatilsynet synes likevel på nåværende tidspunkt at en utvidelse av ordningen bør avvendes til en har konkrete tall på effekten av tiltaket.

Selv om personopplysningene som skal behandles er trivielle og det ikke er stor personverntrussel knyttet til behandlingen, bør ikke ID-kort utstedes når formålet er å forhindre sosial dumping. Arbeidsgruppen har ikke godtgjort at dette er formålstjenlig.

Mød hilsen

Georg Apenes
direktør

Beate Sire Dagslett
rådgiver